

หลักเกณฑ์การให้คะแนนการตรวจประเมิน มาตรฐานฟาร์มโคนมและการผลิตน้ำนมดิบ

โดย สำนักงานปศุสัตว์เขต ๒

หมายเหตุ

⌘ MAJOR หมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์และส่งผลร้ายแรงต่อระบบการผลิต

⌘ MINOR หมายถึง สิ่งที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีหรือมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงสัตว์ในบางส่วนและไม่มีผลร้ายแรงต่อระบบการผลิต

⌘ RECOMMENDATION/OBSERVATION หมายถึง สิ่งที่ไม่ถือเป็นข้อบกพร่อง แต่หากปล่อยทิ้งไว้หรือละเลย อาจนำไปสู่ข้อบกพร่องได้

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

ก.1.1 สถานที่ตั้ง

ก.1.1.1 ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการ
เลี้ยงโคนม เช่น การคมนาคมสะดวก ไม่มีน้ำท่วมขัง
และควรได้รับความยินยอมจากองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

ก.1.1.2 อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการ
ปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมีและชีวภาพ
เช่น โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรวมขยะ

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

ก.1.1 สถานที่ตั้ง

ก.1.1.3 ควรอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน โรงฆ่าสัตว์ ตลาดค้าสัตว์ ไม่น้อยกว่า 5 km (กิโลเมตร) และสามารถป้องกันการแพร่ระบาดของโรคจากภายนอกที่จะเข้ามาในฟาร์ม

ก.1.1.4 อยู่ใกล้ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ ในรัศมีไม่ควรห่างจากศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเกิน 20 km

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะของฟาร์ม

ก.1.2.1 พื้นที่ของฟาร์มมีขนาดเพียงพอ และเหมาะสมกับการเลี้ยงโคนม ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสุขภาพโคนม มีรั้วรอบบริเวณของฟาร์ม และควรมีทางเข้าออกฟาร์มทางเดียว

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะของฟาร์ม

ก.1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่ดี จัดแบ่งพื้นที่อย่างมีระเบียบสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน บริเวณโรงเรือนเลี้ยงโรงพัก ลูกโค โครุ่น โคสาว ที่เก็บอาหารและเวชภัณฑ์ แยกเป็นสัดส่วนและไม่ให้สัตว์เลี้ยงที่อาจเป็นพาหะนำโรคเข้าไปในโรงเรือนเลี้ยงโคนม

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะของฟาร์ม

ก.1.2.3 ควรเป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศถ่ายเทได้ดี มีพื้นที่แปลงหญ้าพอเหมาะ มีร่มเงาในฟาร์มเพียงพอ

ก.1.2.4 เป็นเจ้าของพื้นที่หรือมีสิทธิการใช้พื้นที่ที่ถูกต้อง

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.2 ผังและลักษณะของฟาร์ม

ก.1.2.5 บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานควรอยู่บริเวณอาศัยโดยเฉพาะ แยกเป็นสัดส่วนและไม่มีการเข้าอยู่อาศัยในบริเวณโรงเรือนเลี้ยงโคนม บ้านพักควรแข็งแรง สะอาด เป็นระเบียบ

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.3 ลักษณะโรงเรือน

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.3 โรงเรือน

ก.1.3.1 คอกพักควรมีพื้นที่สำหรับโคนม ไม่น้อยกว่า 4 ตารางเมตรต่อตัว

ก.1.3.2 โรงเรือน ควรมีโครงสร้างแข็งแรง สร้างด้วยวัสดุถาวร ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษา และไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อตัวสัตว์และบุคลากรที่ทำงานในฟาร์ม สามารถป้องกันความร้อนจากแสงแดดและฝนได้

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.3 โรงเรือน

ก.1.3.3 พื้นโรงเรือนต้องทำด้วยคอนกรีตไม่ขัดมัน มีความลาดเอียง

- มีระบบระบายน้ำที่ดี เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการสะสมของเสียขึ้นภายในโรงเรือน และยกระดับสูงขึ้นกว่าระดับพื้นดิน เช่นเดียวกับพื้นโรงเรือนเลี้ยงโคนม

- จัดสร้างระบบการกำจัดของเสียที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการหมักหมมของของเสียที่อาจเป็นแหล่งเพาะโรคได้

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.3 โรงเรือน

ก.1.3.4 หลังคาโรงเรือนควรยกสูงโปร่ง ชายคาควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 3 เมตร เพื่อให้อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ไม่มีสิ่งก่อสร้างหรือวัตถุบังทางลม

ก.1.3.5 ออกแบบและสร้างรางอาหารและน้ำ ให้สะดวกในการทำความสะอาด และมีพอเพียงกับจำนวนของโคที่เลี้ยงในแต่ละโรงเรือน

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.3 โรงเรือน

ก.1.3.6 บริเวณที่ติดกับรางอาหารสำหรับให้โคยืนกินอาหาร ควรเป็นพื้นคอนกรีต มีขนาดกว้างไม่น้อยกว่า 1.5 m เพื่อให้สะดวกต่อการทำความสะอาด

ก.1.3.7 ควรมีแสงส่องสว่างเพียงพอในการปฏิบัติงาน ถ้าแสงธรรมชาติไม่เพียงพอ ควรใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าช่วย และควรมีไฟฟ้าฉุกเฉินใช้กรณีไฟฟ้าขัดข้อง

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1.3 โรงเรือน

ก.1.3.8 มีเครื่องมือและอุปกรณ์เพียงพอต่อการใช้ในการปฏิบัติงานในฟาร์ม อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ตัวโคนม

ก.1.3.9 มีสถานที่เก็บเครื่องมือและอุปกรณ์เป็นสัดส่วน สะดวกในการปฏิบัติงาน สะอาด และไม่ก่อให้เกิดการปนเปื้อนในน้ำนม

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

1. องค์ประกอบของฟาร์ม

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.1 อาหารโคนม ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตาม
กฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์

ก.2.2 เมื่อซื้ออาหารโคนม ต้องซื้อจากผู้ผลิตที่ได้รับ
ใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพ
อาหารสัตว์

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.3 ในกรณีผสมอาหารโคนมเอง วัตถุดิบที่ใช้ หรือสิ่ง
ที่เติมในอาหารต้องมีคุณภาพ ไม่ใช่สารต้องห้าม
ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
และห้ามใช้ยาสัตว์ทุกชนิดผสมอาหาร

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.4 ภาวะทุพโภชนาการโคนม

- ควรสะอาด สภาพสมบูรณ์ ไม่เคยใช้บรรจุ
วัตถุมีพิษ ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อโคนม
สะอาด แข็ง กั้นความชื้นได้

- ไม่มีสารที่จะปนเปื้อนกับอาหารโคนมและถ้า
ถูกเคลือบด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตราย
ต่อโคนมและมีฉลากที่ถูกต้อง

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.5 รถบรรทุกที่ใช้ในการขนส่งอาหารโคนมแห้ง และสะอาด

ก.2.6 มีการตรวจสอบทางกายภาพในเบื้องต้น เช่น ภาชนะบรรจุไม่ฉีกขาด มีฉลากถูกต้อง และไม่ยอมรับอาหารโคนมที่ปนเปื้อนเชื้อราและมีการกำจัดอาหารโคนมที่ปนเปื้อนอย่างเหมาะสม เก็บตัวอย่างอาหารโคนมเพื่อไว้ใช้วิเคราะห์กรณีพบปัญหาในระดับฟาร์ม

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.7 มีการตรวจสอบคุณภาพอาหารโคนม

โดยการสุ่มตัวอย่างอาหารโคนมส่งห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพและสารตกค้างโดยกรมปศุสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ และเก็บบันทึกผลการตรวจวิเคราะห์ไว้ให้ตรวจสอบได้

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.8 ควรมีสถานที่เก็บอาหารโคนมแยกต่างหาก และ การเก็บรักษาสามารถรักษาสภาพของอาหารโคนม ไม่ให้เปลี่ยนแปลง สะอาด แห้ง ปลอดภัยจากแมลงและ สัตว์ต่างๆ

กรณีที่เป็นอาหารบรรจุถุงควรมีวัสดุรอง ด้านล่างเช่น พาเลท รองถุงที่บรรจุอาหารโคนมเพื่อให้ อากาศถ่ายเทได้

2. อาหารสำหรับโคนม

ก.2.9 จัดให้มีอาหารหย่าบคุณภาพดีเพียงพอกับความต้องการของโคนมและสอดคล้องกับอาหารชั้นโดยเหมาะสมกับช่วงอายุและสายพันธุ์ ตามหลักวิชาการ

ก.2.10 ภาชนะหรืออุปกรณ์ให้อาหาร ควรสะอาดและมีจำนวนเพียงพอ

3. น้ำ

ก.3.1 แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสามารถป้องกันการปนเปื้อนมูลโคนมหรือน้ำเสียจากโรงเรือนรวมทั้งบ้านพักอาศัย นอกจากนี้แหล่งน้ำควรห่างจากโรงฆ่าสัตว์หรือโรงงานอุตสาหกรรมด้วยหากเป็นบ่อบาดาลต้องมีฝาปิดมิดชิด

ก.3.2 โคนมมีน้ำกินอย่างเพียงพอ น้ำใช้อุปโภคและบริโภคในฟาร์มโคนม มีลักษณะใส สะอาด ปราศจากสิ่งแขวนลอย

3. น้ำ

ก.3.3 น้ำสำหรับใช้ทำความสะอาดเต้านม และล้าง
เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่สัมผัสกับน้ำนมโดยตรง ต้องสะอาด
ไม่มีความกระด้าง

ก.3.4 ภาชนะหรืออุปกรณ์ให้น้ำ ควรสะอาด และมีจำนวน
เพียงพอ

การจัดการฟาร์ม

4. การจัดการฟาร์ม

4.1 คู่มือการจัดการฟาร์มโคนม

ผู้ประกอบการต้องมีคู่มือการจัดการฟาร์ม ที่มีรายละเอียดดังนี้

- (1) การจัดการลูกโคแรกคลอด ถึง หย่านม
- (2) การจัดการโครุ่น-โคสาว (ตั้งแต่หย่านม-ผสมพันธุ์ได้)
- (3) การจัดการโคท้อง
- (4) การจัดการโครีดนม
- (5) การจัดการแม่โคแห้งนม

4. การจัดการฟาร์ม

ก.4.2 บุคลากร

ก.4.2.1 มีบุคลากรพอเพียงและเหมาะสมกับจำนวนโค

ก.4.2.2 บุคลากรที่ทำหน้าที่ดูแลเลี้ยงโคนมควรได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านการเลี้ยงโคนมอย่างต่อเนื่อง และให้บันทึกข้อมูลการฝึกอบรมในประวัติบุคลากร

4. การจัดการฟาร์ม

ก.4.2 บุคลากร

ก.4.2.3 มีสัตวแพทย์ ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพโคนมและสุขอนามัยภายในฟาร์ม เพื่อให้คำแนะนำหรือดูแลด้านการป้องกันโรค รักษาโรค และการใช้ยา ภายในฟาร์มได้อย่างถูกต้อง

4. การจัดการฟาร์ม

ก.4.2 บุคลากร

ก.4.2.4 บุคลากรภายในฟาร์มโคนมทุกคนต้องได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปี และไม่เป็นโรควัณโรค (Tuberculosis)

ก.4.2.5 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในฟาร์ม ต้องปฏิบัติตามหลักสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดี คือ แต่งกายสะอาด ล้างมือให้สะอาดและเช็ดให้แห้งทุกครั้งก่อนเริ่มปฏิบัติงาน

4. การจัดการฟาร์ม

ก.4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ก.4.3.1 ทำความสะอาดโรงเรือน อุปกรณ์ ล้างรางอาหาร และรางน้ำ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ให้มีเศษอาหารเก่า เชื้อรา หรือมูลโค สะสม

ก.4.3.2 ควรตัดหญ้า และทำความสะอาดรอบๆ รั้วของ โรงเลี้ยง เพื่อมิให้เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคและแมลงต่างๆ ที่เป็นพาหะของโรค

4. การจัดการฟาร์ม

ก.4.3 การทำความสะอาดและบำรุงรักษา

ก.4.3.3 มีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อในโรงรีดนม บริเวณโดยรอบ และอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องดูแลโรงเรือน อุปกรณ์ ให้ถูกสุขลักษณะ สะอาดและปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

ก.5 สุขภาพสัตว์

ก.5.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ก.5.1.1 มีการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติดังนี้ (6 ข้อ)

(1) มีระบบการทำลายเชื้อโรคก่อนเข้าและออกจากฟาร์ม โดยมีบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค หรือมีการพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม รวมถึงมีการบันทึกบุคคลและยานพาหนะเข้า-ออกฟาร์มที่ตรวจสอบได้

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

(2) ป้องกันบุคคลภายนอกหรือผู้ไม่ได้รับอนุญาตเข้า เช่น มีรั้วรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงโคนมหรือสัญลักษณ์เตือนไม่ให้บุคคลหรือพาหนะที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าในบริเวณเลี้ยงโคนม

(3) มีการตรวจโรควัวโรคและโรคแท้งติดต่อโดยกรมปศุสัตว์ เป็นประจำอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

(4) มีโปรแกรมการให้วัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อย โรค
เฮโมรายิกเซพติกซีเมีย (Hemorrhagic Septicemia)
และมีโปรแกรมกำจัดพยาธิภายในและภายนอกโดยกรม
ปศุสัตว์ รวมทั้งมีการดูแลการตัดแต่งกีบโคทุกตัวที่มี
ปัญหา เพื่อให้โคเดินได้สะดวก ไม่เป็นการทรมานสัตว์

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

(5) ควรป้องกัน ควบคุมสัตว์พาหะนำเชื้อไม่ให้เป็นแหล่งของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสุขลักษณะ เช่น ดูแลบริเวณโดยรอบโรงเรือนไม่ให้มีบริเวณน้ำขังทั้งนี้ควรมีแผนการและวิธีการกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้ออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(6) มีการจัดการโคนมป่วย ตาย และการทำลายซากอย่างเหมาะสม

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

ก.5.1.2 ระบุแหล่งที่มาของโคนม โคนมที่ซื้อเข้าฟาร์ม จะต้องได้รับการกักโรคและตรวจรับรองสุขภาพจากสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ควรตรวจสอบที่มาของโคนมที่จะนำเข้าฝูงเพื่อให้มั่นใจว่าปลอดจากโรคติดต่อต่างๆ

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

ก.5.1.3 ตรวจสอบสุขภาพโคนมเป็นประจำทุกวัน เพื่อตรวจสอบความผิดปกติของโคนม

ก.5.1.4 ในกรณีเกิดโรคระบาด ต้องแจ้งสัตวแพทย์ ประจำท้องถิ่น และปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

ก.5.2 การบำบัดโรค

ก.5.2.1 สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ วิชาชีพรักษาสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 หรือฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

ก.5.2 การบำบัดโรค

ก.5.2.2 การบำบัดโรคและการใช้ยาสัตว์รวมถึงวัตถุอันตรายที่ใช้ในฟาร์ม ให้อยู่ภายใต้การควบคุมของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มโคนม หรือบุคคลที่สัตวแพทย์มอบหมาย การใช้ยา

5. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

ก.5.2 การบำบัดโรค

สำหรับสัตว์โดยสัตวแพทย์ต้องให้คำแนะนำและเขียนใบสั่งยาสำหรับโคนมโดยมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร

และให้บันทึกข้อมูลการใช้ยาสำหรับสัตว์ในระบบการบันทึกข้อมูล สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มจะต้องคำนึงถึงสารตกค้างในน้ำนม โดยเฉพาะยาปฏิชีวนะ ยาถ่ายพยาธิและอื่นๆ

การป้องกัน และควบคุมโรค

ก.6. สวัสดิภาพสัตว์

ก.6.1 โคนมที่เลี้ยงในฟาร์มควรมีอิสระในการเคลื่อนไหว อยู่อย่างสบายและปลอดภัย

ก.6.2 ตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ในช่วง ระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับโคนมที่ป่วย บาดเจ็บหรือ พิการ ควรมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมและรีบด่วน เพื่อไม่ให้เกิดการทรมานสัตว์

ก.6. สวัสดิภาพสัตว์

ก.6.1 โคนมที่เลี้ยงในฟาร์มควรมีอิสระในการเคลื่อนไหว อยู่อย่างสบายและปลอดภัย

ก.6.2 ตรวจสอบสุขภาพอย่างสม่ำเสมอ ในช่วง ระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับโคนมที่ป่วย บาดเจ็บหรือ พิการ ควรมีการดำเนินการอย่างเหมาะสมและรีบด่วน เพื่อไม่ให้เกิดการทรมานสัตว์

ก.6. สวัสดิภาพสัตว์

ก.6.3 จัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ โดยปฏิบัติตามระเบียบ
กรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพ
โคนม ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2544

ก.7 สิ่งแวดล้อม

ก.7.1 มีภาชนะใส่ขยะที่มีฝาปิดมิดชิด แล้วทำการเก็บรวบรวมนำไปทิ้งในบริเวณที่ทิ้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือรวบรวมและกำจัดขยะในพื้นที่กำจัดขยะซึ่งแยกไว้เป็นสัดส่วนแยกออกจากบริเวณที่เลี้ยงโค

ก.7.2 เก็บกวาดมูลโคนมไม่ให้เกิดการหมักหมมภายในโรงเรือน หรือที่อยู่ของโค เพื่อไม่ให้สะสมเป็นแหล่งของกลิ่นและเชื้อโรคแพร่ออกสู่ภายนอก

ก.7 สิ่งแวดล้อม

ก.7.3 ในกรณีน้ำเสียที่ต้องการจะปล่อยลงแหล่งน้ำสาธารณะ ให้มีระบบบำบัดน้ำเสียให้เหมาะสมและมีคุณภาพน้ำตามมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งที่ราชการกำหนด

การผลิตน้ำนมดิบ

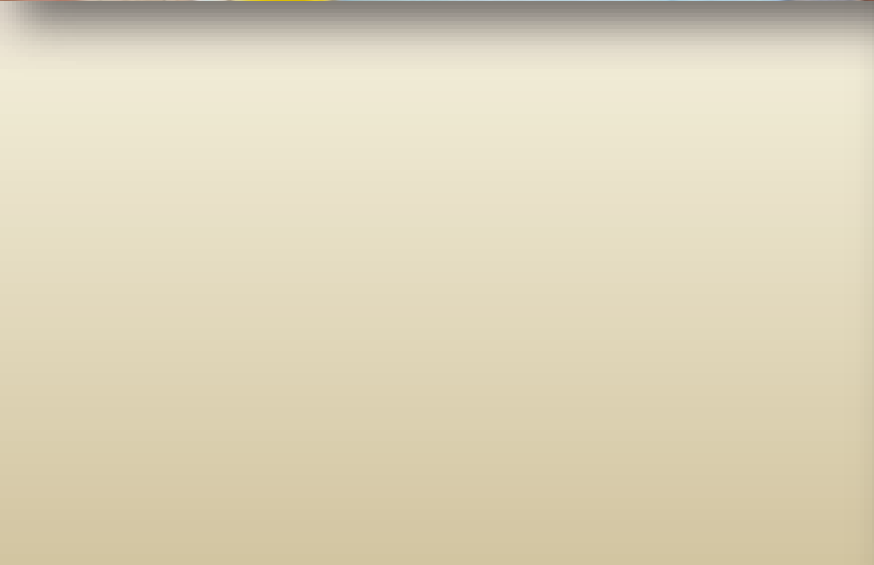

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

ก.8.1 ผู้รีดนม

ก.8.1.1 ผู้รีดนมต้องมีสุขภาพดี ปราศจากโรคติดต่อ
ที่จะแพร่กระจายเชื้อมายังโคนมหรือน้ำนม

ก.8.1.2 ผู้รีดนมต้องปฏิบัติตามหลักสุขลักษณะ
ส่วนบุคคลที่ดี

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

ก.8.2 การเตรียมแม่โคก่อนการรีด

ก.8.2.1 ก่อนรีดนมควรทำความสะอาดเต้านม หัวนม ซอกขาหลัง สีข้าง และส่วนท้องของโคด้วยน้ำสะอาด และฆ่าเชื้อบริเวณเต้านมด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนทำการรีดนมทุกครั้ง

ก.8.2.2 ก่อนรีดนมทุกครั้ง ให้รีดนมจากเต้า 2 ครั้ง ถึง 3 ครั้ง ใส่ภาชนะตรวจสอบน้ำนม เพื่อดูลักษณะ น้ำนม และช่วยลดปริมาณเชื้อโรคที่ปลายหัวนม

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

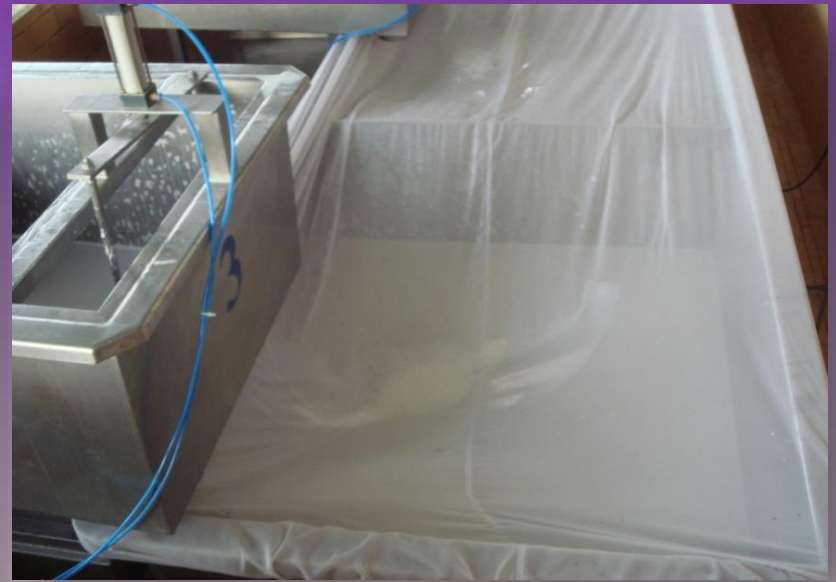
ก.8.2 การเตรียมแม่โคก่อนการรีด

ก.8.2.3 มีการตรวจสอบเต้านมอักเสบเป็นประจำด้วย
น้ำยา ซีเอ็มที (California Mastitis Test (CMT)) ก่อน
รีดนมทุกครั้ง ทุกตัว ทุกเต้า โคนมที่มีผล ซีเอ็มที เป็น
บวก ต้องรีดนมโคตัวนั้นเป็นตัวสุดท้าย ไม่ควรนำน้ำนม
นั้นมาใช้บริโภคและจำหน่าย

ก.8 การผลิตน้ำมันดิบ

ก.8.2.4 ทุกครั้งที่รีดน้ำมันเสร็จ ควรชั่งน้ำหนักและจดบันทึกปริมาณน้ำมันที่รีดได้ของโคนม แต่ละตัวในแต่ละละมื่อและแต่ละวัน

ก.8.2.5 กรณีใช้ยากับโคนม ต้องพ้นระยะหยุดยาก่อนรีดน้ำมันเพื่อจำหน่าย และให้ส่งน้ำมันตรวจสอบยาปฏิชีวนะตกค้าง

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

ก.8.3 การรีดนม

ก.8.3.1 รีดนมให้ถูกต้องตามหลักวิธี ทั้งแบบการรีดนมด้วยมือ และแบบการรีดนมด้วยเครื่องรีดนม โดยหลังรีดนมเสร็จต้องจุ่มหัวนมในน้ำยาจุ่มหัวนมทุกครั้ง

ก.8.3.2 อุปกรณ์และภาชนะรองรับน้ำนมดิบต้องสะอาด ไม่มีกลิ่นอับหรือกลิ่นบูด มีผิวเรียบ ไม่มีรอยเชื่อมต่อ ไม่ทำปฏิกิริยากับน้ำนมดิบ

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

ก.8.3.3 หลังจากรีดนมเสร็จต้องทำความสะอาดและฆ่าเชื้ออุปกรณ์และภาชนะรองรับน้ำนมดิบอย่างทั่วถึง และทำให้แห้งตามความเหมาะสม หากใช้สารทำความสะอาดและน้ำยาฆ่าเชื้อ ภายหลังจากทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ ให้ล้างอุปกรณ์ถังเก็บน้ำนมด้วยน้ำเพื่อขจัดสารทำความสะอาด และน้ำยาฆ่าเชื้อ

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

กรณีใช้เครื่องรีดนมต้องถอดชิ้นส่วนอุปกรณ์
ออกมาทำความสะอาดอย่างทั่วถึง เช่น วาล์ว (valve)
เปิด-ปิดลมในถ้วยรวมนม ยางไลเนอร์ เป็นต้น เพื่อไม่ให้
เกิดการสะสมของเชื้อจุลินทรีย์

ก.8.3.4 มีการทำความสะอาดระบบท่อลมและอุปกรณ์รีด
นม ไม่ให้เกิดการตกค้างของน้ำนมเพื่อไม่ให้เกิดการสะสม
ของเชื้อจุลินทรีย์

ก.8 การผลิตน้ำมันดิบ

ก.8.3.5 หมั่นตรวจสอบอุปกรณ์ของเครื่องรีดนม
ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมในการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ
โดยมั่นใจว่าจะไม่ทำให้หัวนมและเต้านมบาดเจ็บ
ในระหว่างการรีดนม และเปลี่ยนอะไหล่เมื่อครบอายุ
การใช้งาน

ก.8 การผลิตน้ำนมดิบ

ก.8.4 การขนส่งน้ำนมดิบ

ก.8.4.1 หลังจากกรีตนมโคเสร็จ ในกรณีที่ทำน้ำนมให้เย็นที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส ที่ฟาร์มไม่ได้ ควรรีบเก็บรวบรวมและส่งน้ำนมไปยัง ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ หรือโรงงานแปรรูป ภายในหนึ่งชั่วโมงหรือนำสู่กระบวนการผลิตให้เร็วที่สุด ไม่ควรปล่อยให้ถั่งนมนั้น ถูกทิ้งตากแดด

ก.8 การผลิตน้ำมันดิบ

ก.8.4 การขนส่งน้ำมันดิบ

ก.8.4.2 ผู้ส่งน้ำมันต้องปฏิบัติตามหลักสุขลักษณะที่ดี
สวมเสื้อผ้าที่สะอาด ทำความสะอาดยานพาหนะที่ใช้
ขนส่งน้ำมันอย่างสม่ำเสมอ

ก.8 การผลิตน้ำมันดิบ

ก.8.4 การขนส่งน้ำมันดิบ

ก.8.4.3 หลังจากส่งน้ำมันแล้วต้องรีบล้างถังนมให้สะอาด ฆ่าเชื้อ และคว่ำผึ่งให้แห้ง เก็บถังนมไว้ในที่แห้งสะอาด มีการป้องกัน แผลง หนู และการปนเปื้อนจากฝุ่นละอองได้เป็นอย่างดีเพื่อนำมาใช้ในครั้งต่อไป

ก.8. การผลิตน้ำมันดิบ

ก. 8.5 คุณภาพน้ำมันดิบ

8.5.1 เนื่อนมไม่รวมมันเนย (solid not fat) ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 8.25

8.5.2 โปรตีน (PROTEIN) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.8

8.5.3 ธาตุน้ำนวมทั้งหมด (TOTAL SOLIDS) ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 12

8.5.4 จุดเยือกแข็ง หรือค่าความถ่วงจำเพาะ

- จุดเยือกแข็งควรมีค่าระหว่าง -0.520 °C ถึง -0.525 °C

- ความถ่วงจำเพาะที่ 20 องศาเซลเซียส มีค่า 1.028

8. การผลิตน้ำนมดิบ

8.5 คุณภาพน้ำนมดิบ

8.5.5 ชั่วโมงการเปลี่ยนสีของเมทธีลีนบลูมากกว่า 4 ชม. หรือริซาซูรินมากกว่า 4.5 จุด อ่านผลที่ 1 ชม.

8.5.6 ปริมาณจุลินทรีย์ทั้งหมด ไม่มากกว่า 400,000 โคโลนี/มิลลิลิตร

8.5.7 ปริมาณจุลินทรีย์โคไลฟอร์ม ไม่มากกว่า 10,000 โคโลนี/มิลลิลิตร

8. การผลิตน้ำนมดิบ

ก. 8.5 คุณภาพน้ำนมดิบ

8.5.8 ปริมาณจุลินทรีย์ที่ร้อน ไม่มากกว่า 1,000 โคโลนี/มิลลิลิตร

8.5.9 ปริมาณเซลล์โซมาติก ไม่เกิน 500,000 เซลล์/มิลลิลิตร

8.5.10 ยาปฏิชีวนะให้ผลลบเมื่อทดสอบ Delvo test
หรือ AM test หรือ ชุดทดสอบของกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

ก.9 การบันทึกข้อมูล

มีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญ โดยต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี เพื่อสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

9.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารฟาร์ม เช่น ข้อมูลด้านบุคลากร การฝึกอบรม ข้อมูลด้านสุขภาพ

9. การบันทึกข้อมูล

9.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต เช่น

ข้อมูลเกี่ยวกับตัวโคนม (ข้อมูลทะเบียนประวัติโคนมให้เก็บไว้ตลอดอายุโคนม)

อาหารและน้ำสำหรับโคนม การจัดการฟาร์ม
สุขภาพสัตว์

การให้ผลผลิตและผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำนม
ดิบ (ใบรายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบที่ได้
จากศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบหรือกรมปศุสัตว์)

บันทึกการตรวจสุขภาพ

วันที่	ชื่อ	หมายเลข	อายุ	ประวัติ	ตรวจ
1	...	...	...	...	...
2	...	...	...	...	...
3	...	...	...	...	...
4	...	...	...	...	...
5	...	...	...	...	...
6	...	...	...	...	...
7	...	...	...	...	...
8	...	...	...	...	...
9	...	...	...	...	...
10	...	...	...	...	...

บันทึก
การรักษาและ
ดูแลสุขภาพโค

..ขอบคุณครับ..